

Onderzoeksopzet

“Duurzaamheid als grondhouding van de gemeente”

1. Inleiding

De gemeente Brummen wil een stevige faciliterende rol spelen bij initiatieven die de ambitie energieneutraal 2030 ondersteunen. Op 26 mei 2016 heeft de raad unaniem ingestemd met het zogenaamde Koersdocument Duurzame Energie. Dit document is de resultante van een bestuurlijke discussie die de anderhalf jaar daarvoor speelde en zijn oorsprong vindt in een raadsmotie (RD14.0395) van 28 oktober 2014. In de tussenliggende periode heeft de gemeente met stakeholders gesproken, is het koersdocument opgesteld en in een opiniërende raadsvergadering besproken. De ambitie van de gemeente rust volgens het Koersdocument Duurzame Energie op twee pijlers:

1. de verbindende overheid
2. de voorbeeldige overheid.

Uit analyse van de genoemde documenten blijkt dat er in de praktijk ook daadwerkelijk stappen worden gezet om (delen) van de bij het Koersdocument gevoegde Uitvoeringsagenda uit te voeren. De Uitvoeringsagenda geeft aan welke actor wanneer welke rol heeft en welke kosten in tijd en geld daarmee gemoeid zijn. De gemeentelijke rollen is expliciet gemaakt, de verankering in bestaand relevant lokaal, regionaal en provinciaal beleid is verwoord en er is met diverse stakeholders gesproken bij de totstandkoming van het koersdocument. Periodiek worden voortgangsrapportages opgesteld. De laatste rapportage is op 8 november 2016 door het college vastgesteld.

Een oriënterend gesprek dat de rekenkamercommissie eind 2016 voerde met de verantwoordelijk beleidsmedewerker bevestigt het beeld dat er werk wordt gemaakt van de Uitvoeringsagenda. En recent was Brummen op 4 april 2017 gastheer van het congres Cleantech Tomorrow van de Cleantech Regio. Op basis hiervan heeft de rekenkamercommissie de conclusie getrokken dat het op dit moment niet zinvol is een onderzoek te doen naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van deze duurzaamheidsambitie.

Toch blijft de rekenkamercommissie geïnteresseerd in het thema Duurzaamheid. Met de vaststelling van de Perspectiefnota 2016 is bepaald dat duurzaamheid een grondhouding is. In de politiek-bestuurlijke discussie zoals hiervoor geschetst gaat het echter over een specifiek onderdeel daarvan, namelijk energie.

2. Doelstelling en elementen voor onderzoeksvragen

De rekenkamercommissie wil daarom in een quick scan nagaan in welke mate sprake is van een ‘voorbeeldige overheid’ (refererend aan pijler twee), die duurzaamheid heeft vervlochten in alle gemeentelijke beleidsthema’s. Doel van dit onderzoek is om vanuit de drie rollen van de raad (volksvertegenwoordigen, kaderstellen en controleren) te reflecteren op de mate waarin de gemeente Brummen op dit moment duurzaam handelt én de gemeenteraad handelingsperspectief te bieden om vervolgstappen te zetten.

Centraal staat de volgende onderzoeksvraag

In welke mate is duurzaamheid een aantoonbare grondhouding van de gemeente Brummen?

Veronderstelling bij het begrip ‘grondhouding’ is dat op de diverse aspecten van duurzaamheid blijkt dat de gemeente Brummen zich positief onderscheid. Met andere woorden: het gaat de rekenkamercommissie er om of de raad erop kan vertrouwen dat het aspect duurzaamheid niet exclusief is belegd bij een beleidsmedewerker of projectleider Duurzaamheid, maar gemeengoed is voor de hele organisatie.

Gelet op de brede associaties die met het woord ‘duurzaamheid’ gepaard gaan, is het van belang om ook aan te geven wat níet het doel van dit onderzoek is. In de eerste plaats betreft het een quick scan, wat een beperking van de omvang en diepgang van het onderzoek betekent. Op voorhand staat vast dat het doel van dit onderzoek níet is om de kwaliteit van doelen, documentatie, besluitvorming en informatievoorziening aan de raad te toetsen. Evenmin is de doelstelling om na te gaan wat externe partijen vinden van de ambities van de gemeente of onderzoek te doen naar Cleantechregio.

Omwille van de praktische uitvoerbaarheid van het onderzoek (doorlooptijd, beschikbaarheid van data, budget) zal in de beginfase van het onderzoek ongetwijfeld een verdere afbakening nodig blijken.

3. Uitwerking in een onderzoeksplan

Het onderzoek is in verschillende stappen opgedeeld. Vooralsnog wil de rekenkamer stap 1 en 2 uitvoeren. De stappen 3-5 bieden een indicatie voor een mogelijk vervolg.

Stap 1 Toepassen van het Planetarian Boundariesmodel op Brummen

Vanuit het Planetarian Boundariesmodel¹ wordt bepaald welke van de negen aspecten van duurzaamheid uit het model het meest relevant zijn voor de gemeente Brummen. Het gaat er níet om daadwerkelijk in kaart te brengen hoe Brummen scoort. Het resultaat van deze stap is dat focus kan worden aangebracht in de breedte van het thema Duurzaamheid.

¹ Het begrip Planetarian Boundaries (Nederlands: planetaire grenzen) is een wetenschappelijk model. Het model gaat uit van negen grenzen waarbinnen de mensheid moet blijven om de duurzaamheid van de aarde te waarborgen. In bijlage 1 is een voorbeeld gegeven van dit model.

Stap 2 Invullen van het Ambitieweb

In deze stap wordt het Ambitieweb² ingevuld voor de gemeente Brummen. Resultaat hiervan is dat voor de diverse (deel)thema's van gemeentelijk beleid en handelen duidelijk is hoe Brummen presteert in verhouding tot andere gemeenten. Dit stelt de gemeenteraad in staat te *controleren* hoe het met de duurzaamheid van de gemeente is gesteld.

(Concept) Stap 3 Prioriteren van thema's

In een werksessie wordt de raad bevraagd op het belang dat raadsleden hechten aan de diverse deelthema's uit het Planetarian Boundariesmodel en het Ambitieweb. Alternatief is om dit via een digitale enquête te doen. De raad wordt ook gevraagd hoe belangrijk duurzaamheid is ten opzichte van andere belangen (snelheid van uitvoering, budget, risico's, imagoschade etcetera).

Voordeel van deze stap is dat de raad tijdens de uitvoering wordt betrokken bij het onderzoek en daarmee voorbereid op de uitkomsten. Resultaat van deze stap is een prioritering van zowel inhoudelijke aspecten van duurzaamheid als het belang van duurzaamheid ten opzichte van andere belangen.

(Concept) Stap 4 Inventariseren van Good Practices

Binnen en buiten de gemeente Brummen worden enkele voorbeelden geïnventariseerd. Het betreft zowel voorbeelden binnen het gemeentehuis (bedrijfsvoering) als voorbeelden van initiatieven van burgers, bedrijven en instellingen.

De goede voorbeelden bieden inspiratie voor eigen handelingsperspectief van de gemeente Brummen. Ze geven een antwoord op de vraag: 'Wat zou je als gemeente/samenleving kunnen doen?' en geven daarmee inbreng voor de *kaderstellende* rol van de raad.

De voorbeelden van burgers, bedrijven en instellingen hangen samen met de vraag: 'Hoe sta je open voor initiatieven vanuit de samenleving?' Ze nodigen de raad uit zich te bezinnen op hoe hij zijn *volksvertegenwoordigende* rol wil invullen.

(Concept) Stap 5 Concluderen

Op basis van voorgaande stappen wordt een presentatie, workshop of markt georganiseerd waarin de geïnventariseerde verbetermogelijkheden aan de raad worden gepresenteerd. In een rapportage worden de onderzoeksuitkomsten samengevat. In de rapportage is ook aangegeven hoe de verbetermogelijkheden bijdragen aan een betere score op de aspecten van de in stap 1 en 2 gebruikte modellen.

4. Uitvoering van het onderzoek

Gelet op de expertise die nodig is, wil de rekenkamercommissie dit onderzoek deels laten uitvoeren door een extern bureau. Omdat de rekenkamercommissie heeft gekozen voor een gefaseerde aanpak, betreft deze ondersteuning vooralsnog stap 1 en 2.

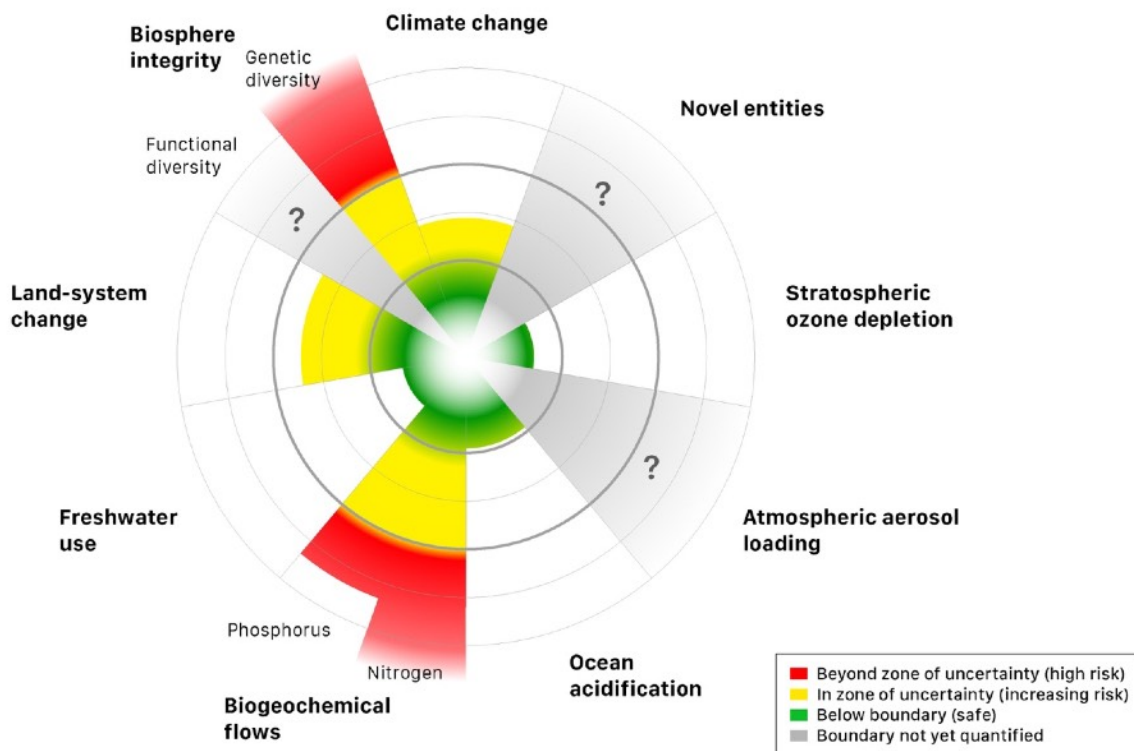
Bureaus worden uitgenodigd om op basis van deze onderzoeksopzet een beknopte offerte te maken en kunnen er daarbij voor kiezen alleen een aanbod voor stap 1 of 2 te doen.

² Het Ambitieweb is een manier om de ambities en resultaten voor verschillende duurzaamheidsaspecten visueel weer te geven. In bijlage 2 is een voorbeeld gegeven van dit model. Bij het invullen van het web kan bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt van de Gemeentelijke Duurzaamheidsindex.

5. Beschikbare achtergrondinformatie

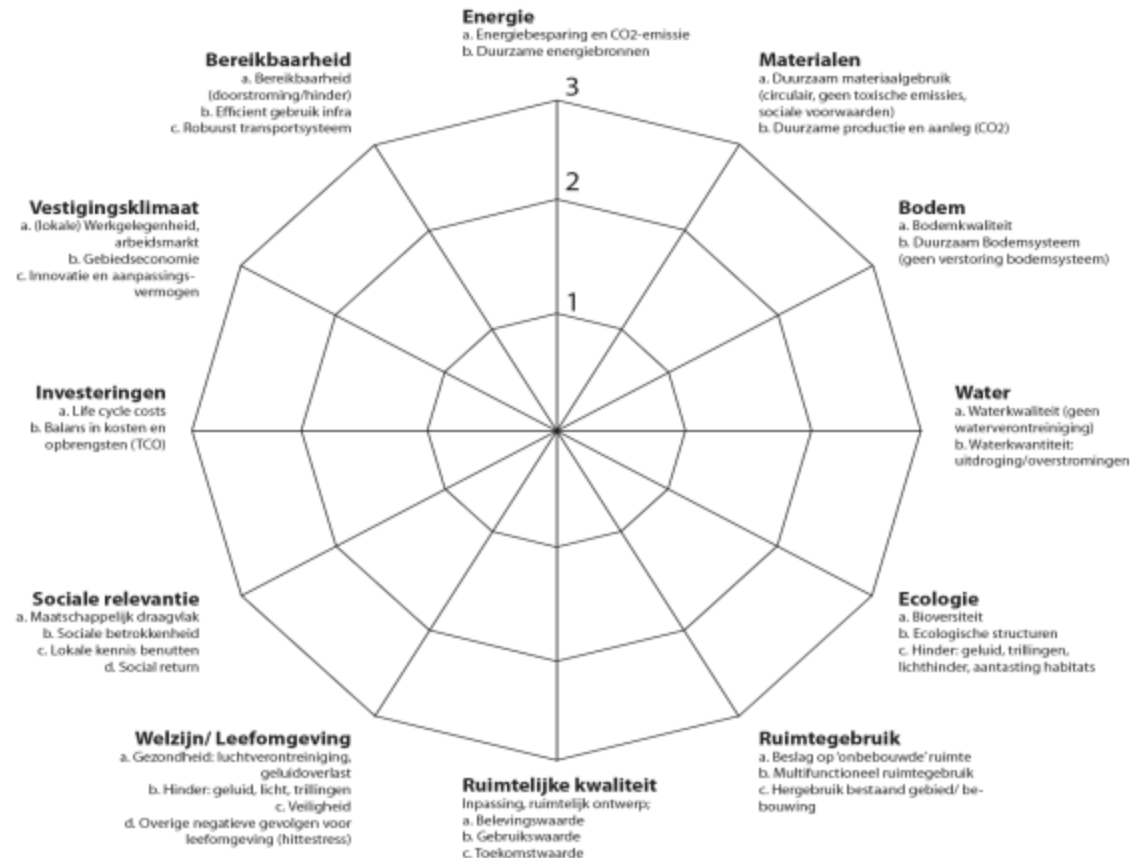
1. Koersdocument Duurzame Energie (inclusief Uitvoeringsagenda), Collegebesluit en Raadsvoorstel d.d. 12 april 2016
2. Motie 28 oktober 2014
3. Voortgangsrapportage, Collegebesluit d.d. 8 november 2016
4. Perspectiefnota 2016-2019 (pagina 7) d.d. 21 mei 2015
5. Perspectiefnota 2017-2020 (pagina 4), Raadsvoorstel d.d. 17 mei 2016
6. Position Paper Rekenkamercommissie d.d. 27 mei 2015

Bijlage 1 Planetary Boundary model

Bron: <http://www.stockholmresilience.org/>

Bijlage 2 Ambitieweb

Bron: <http://www.aanpakduurzaamgw.nl>